

Fra Samfundets Side har der jo været to Organisationer i Gang i Sommer, som have bødet noget paa de sørgelige Forhold. Begge disse to, maa jeg tilstaa, have min Sympati. Den ene er den, at man har søgt at beskæftige Arbejderne ved aandeligt Arbejde og derved forhindret store Ulykker for Standen. Thi det kan enhver tænke, hvad det vil sige, at Arbejderen, som er vant til hele Ugen igennem at gaa paa Arbejde om Morgenen og komme hjem om Aftenen, pludselig stilles over for den Situation, at han skal tilbringe sin Dag Maaneder igennem i sit Hjem. Dette er han slet ikke indrettet paa, Hjemmet kan saa for Resten være, hvordan det være vil — sikkert i mange. Hensender overmaaade godt — og det er fuldstændig rigtigt og forsvarligt, at man udefra er traadt til og har støttet Arbejderne, for at de ikke skulde bukke under i stor Mængde for de Fristelser, som der selvfølgelig let fremkommer under saadanne Forhold. Den anden Bevægelse gik ud paa at modarbejde de Lidelser netop inden for Kvindernes og Børnenes Kreds, som det ærede Medlem nævnede, men hvor jeg savner Bevis for, at det er Arbejdsgiverne, som med Forsæt have paaført Arbejderne dem. Denne Bevægelse, der har været i Gang til Gunst for Arbejderstanden, har ikke været og har efter sin Natur ikke kunnet være af en saadan Beskaffenhed, at den faktisk har støttet den ene Part i Kampen. Det er en meget snæverhjertet Betragtning at gøre gældende, thi det Foretagende, der der har været i Gang, er ikke andet end det, som foregaar, naar der i en stor Kamp træder nogle til og opsamler de syge og saarede; større Betydning har denne Bevægelse ikke kunnet have, den har været fuldstændig berettiget. Den har ikke kunnet faa Betydning som Støtte for den ene Part, thi det, der er opnaaet, er jo kun, at man hver Dag har kunnet skaffe disse, som jo lide for deres eget Vedkommende uskyldig — i enhver Kamp er der jo mange, der maa lide uskyldig — daglig 5000 tarvelige Samaritanmaaltider. Det er noget, som ikke kan støtte Arbejderstanden i dens Kamp, og som ikke kan forlænge Kampen med en eneste Dag, og det er en Understøttelse, som kun kommer de mest lidende til Gavn,

og som forhindrer Børnene fra at faa et Smæk, der kan holde sig længe, og som tillige kan mindske megen Bitterhed. — Sikker har denne Kamp i Sommer givet Landbruget Anledning til megen Overvejelse, sikkert har den — og det have vi set mange Vidnesbyrd om, baade offentlige og private — givet Landbruget Lejlighed til at tænke paa, at den Tid jo nu ikke er saa forfærdelig fjern, da ogsaa Arbejdsgivere ude paa Landet maa underkaste sig andre Arbejdsvilkaar end dem, de hidtil have været underkastede, og at den Tid ikke er saa fjern, da man ikke kan antage og afskedige sine Folk, som man hidtil har gjort. Men naar det ærede Medlem for Ringkøbing (J. C. Christensen) udtalte, at ogsaa økonomiske Betragtninger har denne Kamp givet Landbruget Anledning til, saa tror jeg ikke, at det ærede Medlem havde Ret i denne Slutning, som man har draget, idet det ærede Medlem udtalte, at nu maatte det klart fremgaa, at naar man sloges saadan i Byerne, at man slog hinanden møre, indtil ingen havde Penge, og Landbruget ikke desto mindre kunde faa meget høje Priser for sine Varer, saa kunde Byerne ikke spille den Rolle for Landbruget, som man hidtil har paaستاet. Denne Betragtning tror jeg er ganske vildledende, og vil man bygge noget derpaa, vil det ogsaa vise sig, at det er saaledes. Thi det er netop glædeligt, at saa vidt greb Kampen ikke, den havde heldigvis ikke saa stort et Omfang, at man kan vente, at den i alt Fald i Øjeblikket skulde kunne have paavirket disse Forhold i nogen nævneværdig Grad, saaledes at man kan drage den Slutning, som det ærede Medlem synes at ville drage deraf. Kapitalforbrug har i høj Grad erstattet Nedgangen i løbende Indtægter.

Jeg maa maaske fremsætte nogle Bemærkninger om enkelte Punkter paa den foreliggende Finanslov. Jeg omtalte før Jærnbaneforholdene og nævnte de mange Tog, der rulle i Særdeleshed her paa Banerne i Nærheden af Kjøbenhavn. Der er nu i Statsbanerne indført en Sommersæson, som strækker sig fra første Maj til første Oktober, men naar man ser, hvor mange Tog der rulle f. Eks. netop i den sidste Del af September, og ser, hvorledes